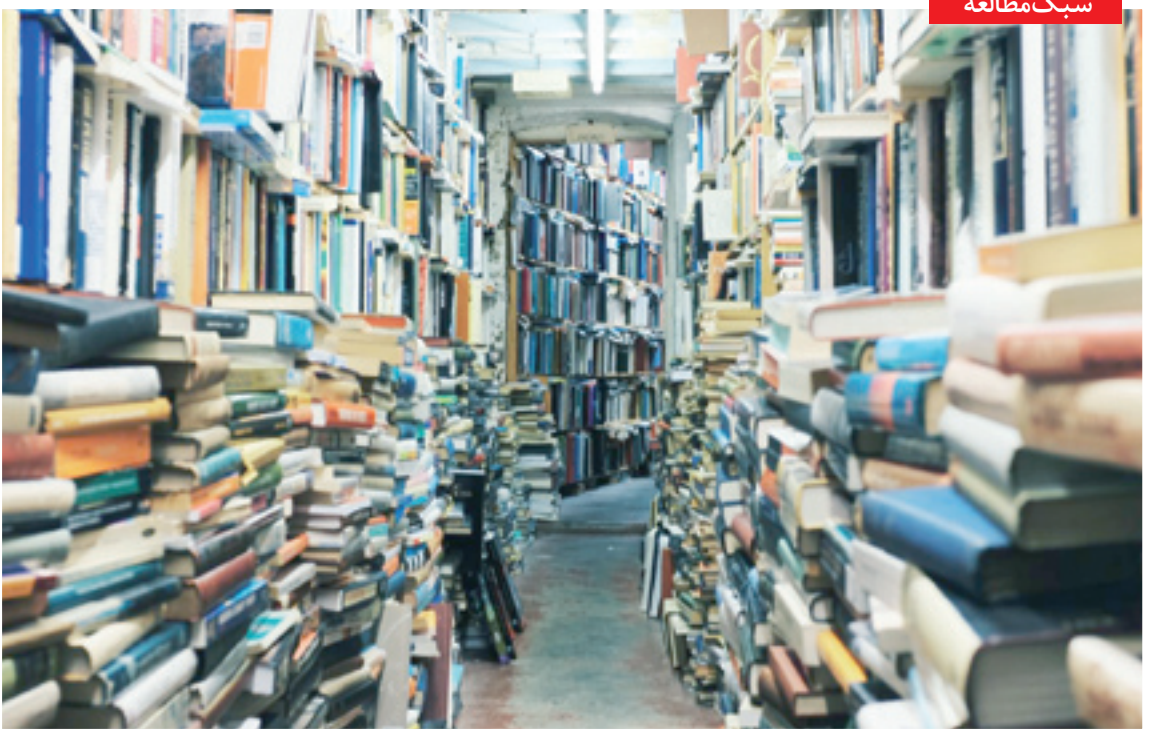

سپک مطالعه

باز هم هفته کتاب و روایت درد کهنه کتاب‌نخوانی

کتاب‌ها در قفسه‌ها خمیازه می‌کشند!

مریم ترابی

باز هم هفته آخر آبان رسید تا مجالی باشد برای روایت چند باره از درد کهنه کتاب‌نخوانی! بارها و بارها از درد کهنه کتاب و کتاب‌نخوانی مردم جامعه صحبت شده است و چه بسا راه‌حل‌هایی هم ارائه شده باشد، ولی هنوز که هنوز است فرهنگ کتاب‌نخوانی در جامعه نهادینه نشده است. هر ساله میلیون‌ها جلد کتاب چاپ می‌شود، میلیون‌ها جلد کتاب خریده می‌شود، اما میلیون‌ها جلد کتاب خوانده نمی‌شود و کتاب‌ها در

مؤمن نیستیم وقتی کتاب نمی‌خوانیم

داشتن سواد برای خواندن یک نعمت است، این راه همه می‌دانیم ولی این صرفاً اولین قدم برای آگاهی پیدا کردن است، بالا بردن آگاهی از طریق مطالعه راه گریزی است از زلزلان جهل و نادانی وقتی ندانید و از دنیای بی‌رمز خود آگاهی نداشته باشید راه و روش زندگی شما نیز کورگورانه خواهد بود. سپک زندگی شما تقلیدی از دیگران می‌شود، وقتی دانش و آگاهی نداشته باشید، دنباله‌روی کسانی هستید که شما را به بیراهه می‌برند، مطالعه باعث افزایش قدرت تحلیل، انباشت علمی، اعتلای آگاهی نسبت به خود و جهان بی‌رمز می‌شود و در بالا بردن قدرت شناخت و مدارا با دیگران و افزایش مصونیت در برابر هر اندیشه تک‌بعدی که انسان را به ورطه سلطه‌گری یا سلطه‌پذیری می‌کشاند، مؤثر است.

رضاحاجی‌آبادی مدیر انتشارات هزاره ققنوس و مجری طرح نذر کتاب در این باره می‌گوید: «مهم‌ترین و اساسی‌ترین تفاوت انسان با موجودات دیگر داشتن آگاهی و دانش است که پیامبران هم به این موضوع تأکید داشتند و تفاوت انسان را با سایر موجودات داشتن آگاهی او می‌دانستند. مینظور می‌کنم که دانید اولین کلمه‌ای که در کلام‌الله از زبان خدا برآورد رسول خدا آورده شده است: «خواندن» بوده است. اقرار کنید، اگر جامعه ایرانی خود را مسلمان می‌دانند، باید با خواندن آشتی کنند و انس بگیرند، نه عبرت‌ت نیاید مسلمان کسانی که خدای واحد را می‌پرستند از خواندن و آگاهی دانش دوری کنند. قرآن کریم انسان‌ها را به دوست‌نشمی کرده است، انسان‌هایی که مؤمنند و انسان‌هایی که جاهلند، به تعبیر دیگری می‌توانیم بگوییم کسانی که با خواندن ارتباط نمی‌گیرند و کسانی که آگاهی ندارند لزوماً انسان‌های مؤمنی هم نمی‌توانند باشند.»

فرهنگ شفاهی دلیل کتاب‌نخوانی!

با وجود اینکه تعداد چاپ کتاب در کشور کم نیست ولی همچنان آمار سرانه مطالعه در ایران رقم خوشایندی ندارد و این چیزی جز پایین بودن فرهنگ مطالعه در ایران نیست، گویا رغبت و میلی برای خواندن در مردم وجود ندارد، حتی در قشر دانشجو که باید کتاب‌های بیشتر از آنچه به عنوان مرجع به آنها معرفی می‌شود مطالعه کنند هیچ تمایلی برای خرید یا دلبودن به کتاب وجود ندارد، همیشه یکی از دلایل پایین بودن فرهنگ مطالعه در ایران را شفاهی بودن فرهنگ مردم می‌دانند، به عبارتی مردم از قدیم عادت کرده‌اند که دیگران برایشان تعریف و آنها گوش کنند در حالی که در جامعه امروزی با پیشرفت تکنولوژی دیگران این عادت غلط‌جایی ندارد و مردم باید خواندن را جایگزین گوش دادن کنند.

حاجی‌آبادی می‌گوید: فرهنگ مردم جهان شرق بیشتر شفاهی است تا کتبی، به تعبیری مردم مشرق زمین دوست دارند آگاهی و دانش خود را از طریق آفسانه‌ها و قصه‌ها به دست بیاورند، افسانه و قصه‌هایی که مادر بزرگ‌ها یا قدیمی‌ها برای آنها گفته‌اند، خیلی با فرهنگ مکتوب آشنا نشده و اخت نشده‌اند. اما امروزه با آمدن اپلیکیشن‌های موبایلی جدید و تکنولوژی‌های مربوط به چاپ، به نظر من دیگر زمان فرهنگ شفاهی گذشته است و مردم ما باید یاد بگیرند که با کتاب‌خوانی انس و الفت بگیرند. اگر از خواندن کتاب فاصله بگیرند در واقع با آگاهی و دانایی فاصله گرفته‌اند و بشر هم اگر آگاهی و دانایی را از او بگیرد، تفاوتی با سایر موجودات نخواهد داشت. هر چند به نظر من این کتاب‌نخوانی مردم یک عکس‌العمل است نسبت به خیلی از اتفاق‌های فرهنگی که در مملکت ما می‌افتد. تصور می‌شود که تنها علت کتاب‌نخوانی در جامعه ما این است که در واقع مردم با ممیزی مشکل دارند و با این روش اعتراض خود را نسبت به منتشر نشدن بعضی از کتاب‌هایی که باید منتشر شود ولی اجازه انتشار نمی‌گیرند نشان می‌دهند اما این همه

قفسه‌ها خمیازه می‌کشند، نکته جالب ادعای پاسوادی است که همه‌مان داریم، در حالی که سواد فقط به خواندن و نوشتن نیست. سواد داشتن اطلاعات و معلومات دانش امروزی است که اگر هر فردی این دانش را نداشته باشد بی سواد محسوب می‌شود. اینکه چرا این اتفاق فرهنگی در جامعه ما نمی‌افتد اصلاً مشخص نیست، فقط در ماه آبان و در هفته کتاب همگان به مقوله کتاب و کتاب‌نخوانی می‌پردازند و بس و در طول سال هیچ کسی و هیچ سازمان و ارگانی پیگیری این درد کهنه نمی‌شود. همه مراکز

مدیر انتشارات هزاره ققنوس می‌گوید: نسل ما با قصه‌گویی مادر بزرگ‌ها آشنا شدند، کودکان ما هم باید از طریق کتاب‌های داستان کودک، کتاب‌های مصور یا چند بعدی که بسیار باب شده و در همه کشورها هم منتشر می‌شود، با خواندن انس بگیرند تا اینکه برای آنها عادت شود. مردمی که خواندن برایشان عادت است مردمی هستند که قطعاً مشکلات فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی کمتری نسبت به دیگر کشورها دارند

فرهنگی همایش و نمایشگاه و سمینار برگزار می‌کنند و تمام، در حالی که درست‌تر این است که در این ایام، تنها به بررسی فعالیت و عملکرد یک سال مراکز فرهنگی که در ترویج فرهنگ کتاب‌نخوانی نقش مهمی را ایفا می‌کنند پرداخته شود و بخش‌های فعال، نهادهای اشخاصی که در کارشان موفق بوده‌اند تشویق و عملکرد بخش‌های ضعیف، مورد نقد و آسیب‌شناسی قرار گیرد. در این صورت شاید بتوان به آینده این فعالیت امیدوار بود و این هفته را ابهار کتاب و کتاب‌نخوانی نامید.

ساعت کتاب‌نخوانی در باره کتابی که خوانده‌اند با هم فرق بزنند و کتاب به یکدیگر معرفی کنند. به عقیده من اینها راه‌هایی است که می‌شود کمک کرد تا چه‌جایی ما با کتاب خواندن بیگانه نباشند.»

غذای روح را نذر کنیم

وقتی دانش آموز بودم همیشه هدیه برای دوستانم کتاب می‌خریدم، یک جمله با خط خودم و تاریخ همان روز را زیر آن می‌نوشتم و هدیه می‌دادم، همیشه در ذهنم بهترین هدیه کتاب بود. همین الان در همین سن و سالی هم که هستم هیچ هدیه‌ای بیشتر از کتاب من را خوشحال نمی‌کند همیشه کتابخانه دوستانم برایم جذاب بوده و هست و این میادله کردن کتاب بهترین بخش زندگی من است، چند وقت پیش یکی از دوستانم کتابی به من داد و گفت: این را من خوانده‌ام تو هم بخوان و به هر کسی که دوست داشتی بده تا او هم بخواند. کتاب را ورق زدم، در اولین صفحه چند جمله با دست‌خط‌های متفاوت که در تاریخ‌های متفاوت و باست شده بود توجهم را جلب کرد. در نفر چهارمی بودم که کتاب به دستم رسیده بود. در واقع من کتابی از گروه نذر کتاب دریافت کرده بودم، طرحی که برای بالا بردن فرهنگ مطالعه می‌تواند بسیار متمرک‌تر باشد.

حاجی‌آبادی، بانی طرح نذر کتاب در این باره می‌گوید: «ما نذر کتاب را از سال ۸۸ شروع کردیم و هدفمان این بود که مردم با خواندن آشتی کنند. این ایده را به طرحی که در اروپا اجرا می‌شود با عنوان «کتاب‌را بخوان و جایگزین» گره زدیم و بااست حسنه نذری دادن که در ایام مختلف مذهبی انجام می‌شود، همراه کردیم. در آن سال که مصادف شده بود با بهمن‌ماه و شروع ماه محرم، ما دو یا سه ناشر بودیم که با ۱۰ یا ۱۲ عنوان کتاب، این کار را شروع کردیم، نگاه ما این بود که می‌توان در کنار نذری و دیگر قیامه‌ای که برای این مناسبت

شبکه‌های مجازی تهدیدی برای عادت به کتاب‌خوانی

اگر مطالعه را محدود به کتاب‌نخوانی ندانیم پس ما مردمان بسیار اهل مطالعه‌ای هستیم؛ زیرا شبانه روز مورد حمله بیشمار مطالبی قرار می‌گیریم که بار علمی ندارند یا فیلم‌هایی را می‌بینیم که چیزی به دانش و آگاهی ما اضافه نمی‌کنند. این در حالی است که عده‌ای دیدن فیلم را هم جزو مطالعه می‌دانند. در واقع خواندن و مطالعه کردن به روش علمی به عنوان یک فعالیت هدفمند برای بالا بردن دانش و آگاهی انسان است که بالا بردن سطح اطلاعات عمومی و در جریان اخبار روز قرار گرفتن تنها بخش بسیار کوچکی از آن محسوب می‌شود. حال می‌تواند این بالا رفتن دانش و آگاهی از طریق کتاب به صورت فیزیکی در دستان انسان یا مجازی و از طریق خواندن کتاب‌های اینترنتی باشد. پس با این تعریف بهتر است خواندن هرزه‌نگاری‌هایی که در شبکه‌های اجتماعی دست به دست می‌چرخد یا اخبار کذب و شایعاتی که فقط در جهت متشنج کردن فضای جامعه منتشر می‌شود را جزو مطالعه محسوب نکنیم.

شبکه‌های مجازی تهدیدی برای عادت به کتاب‌خوانی

اگر مطالعه را محدود به کتاب‌نخوانی ندانیم پس ما مردمان بسیار اهل مطالعه‌ای هستیم؛ زیرا شبانه روز مورد حمله بیشمار مطالبی قرار می‌گیریم که بار علمی ندارند یا فیلم‌هایی را می‌بینیم که چیزی به دانش و آگاهی ما اضافه نمی‌کنند. این در حالی است که عده‌ای دیدن فیلم را هم جزو مطالعه می‌دانند. در واقع خواندن و مطالعه کردن به روش علمی به عنوان یک فعالیت هدفمند برای بالا بردن دانش و آگاهی انسان است که بالا بردن سطح اطلاعات عمومی و در جریان اخبار روز قرار گرفتن تنها بخش بسیار کوچکی از آن محسوب می‌شود. حال می‌تواند این بالا رفتن دانش و آگاهی از طریق کتاب به صورت فیزیکی در دستان انسان یا مجازی و از طریق خواندن کتاب‌های اینترنتی باشد. پس با این تعریف بهتر است خواندن هرزه‌نگاری‌هایی که در شبکه‌های اجتماعی دست به دست می‌چرخد یا اخبار کذب و شایعاتی که فقط در جهت متشنج کردن فضای جامعه منتشر می‌شود را جزو مطالعه محسوب نکنیم.

ماتسانسافه مردم ایران را می‌توان جزو کتاب‌نخوان‌ترین مردم در جهان تا توجه به سطح تحصیلاتشان دانست. دبیر کل نهاد

بررسی تمام نقاط قوت و ضعف نسخه‌های فشرده کتاب و شبکه‌های اجتماعی سه عقیده کارشناسان، بهترین راه‌کار، تشویق و تبلیغ مطالعه کتاب‌های چاپی است که تاکنون هیچ نسخه دیجیتالی‌ای در سراسر دنیا نتوانسته بر آن غلبه پیدا کند

کتاب‌خانه‌های عمومی کشور اعلام کرده است که آمار سرانه مطالعه ایران ۷۵ دقیقه و ۳۴ ثانیه محاسبه شده که ۱۵ دقیقه و ۱۷ ثانیه به کتاب، ۲۱ دقیقه و ۳۱ ثانیه برای قرآن و ۳۲ دقیقه و ۳۶ ثانیه روزنامه و ۵ دقیقه و ۴۲ ثانیه به نشریه‌خوانی اختصاص پیدا کرده است. این آمارها هر دو فضای مجازی و فضای فیزیکی را شامل می‌شود. البته به نظر می‌رسد که این آمار بسیار خوشبینانه است و شاید محمولاً صحت نداشته باشد چراکه بر اساس یک تعریف همان گونه که اشاره شد هر خواندنی مطالعه محسوب نمی‌شود. در رتبه‌بندی سرانه مطالعه کتاب، نشریات و غیره که در برخی کشورهای جهان در سال ۲۰۱۵ صورت پذیرفت هند با ۱۱۲ دقیقه، ژاپن با ۹۲ دقیقه و چین با ۷۴ دقیقه در رتبه‌های اول تا سوم قرار داشتند. در این بین سرانه مطالعه در ایران ۱۳ دقیقه اعلام شد که با رقم اعلامی فوق فاصله بسیاری دارد.

کتاب یا اپلیکیشن‌های موبایلی دانلود کتاب مانند دیدیو، پلچس و... فرصت‌های خوبی برای مطالعه کردن هستند. هرچند که بسیاری معتقدند فایل‌های فشرده اینترنتی کتاب در این سایت‌ها و اپلیکیشن‌ها میل و رغبت خواندن را در آنها کم کرده یا از بین می‌برد و شاید یکی از دلایل سردی و کم‌توجهی مردم به خواندن کتاب‌های اینترنتی همین باشد. اما می‌توان راهکارهایی را برای استفاده بهتر از شبکه‌های اجتماعی در زمینه کاهش «کتاب‌نخوانی» به کار گرفت و زمینه‌هایی را برای ترغیب کاربران به مطالعه ایجاد کرد، راه‌ها و روش‌هایی که در سراسر دنیا انجام می‌شود که مردم از طریق موبایل‌ها و تبلت‌های خود کتاب بخوانند. ایجاد محتوای چند رسانه‌ای، کتاب‌های مجلات تصویری، کمیک استریپ‌ها و اینفوگرافی‌ها با انیمیشن‌های جذاب می‌تواند افراد فرساری از مطالعه را به قدری به تأمل و دارد. این تجربه موفق برخی کشورهاست که هنوز جنبه‌های مثبت آن در ایران ناشناخته است و این سپک در ایران وجود کم‌رنگی در حوزه کتاب و مجله دارد. تولید و انتشار فایل‌های تصویری و تان‌کوران محتوای کتاب‌ها به منظور معرفی و برگزاری مسابقات کتاب‌خوانی در حوزه موضوعات مختلف که جنبه عمومی آن بیشتر است نیز ابزار موثری است که هنوز چندان مورد استفاده نشده است. اما بررسی تمام نقاط قوت و ضعف نسخه‌های فشرده کتاب و شبکه‌های اجتماعی به عقیده کارشناسان، بهترین راهکار، تشویق و تبلیغ مطالعه کتاب‌های چاپی است که تاکنون هیچ نسخه دیجیتالی‌ای در سراسر دنیا نتوانسته بر آن غلبه پیدا کند. اما متأسفانه در ایران کتاب به حساب می‌آید و در سبید خرید خانواده‌ها جایگاه خوبی ندارد.

کتاب یا اپلیکیشن‌های موبایلی دانلود کتاب مانند دیدیو، پلچس و... فرصت‌های خوبی برای مطالعه کردن هستند. هرچند که بسیاری معتقدند فایل‌های فشرده اینترنتی کتاب در این سایت‌ها و اپلیکیشن‌ها میل و رغبت خواندن را در آنها کم کرده یا از بین می‌برد و شاید یکی از دلایل سردی و کم‌توجهی مردم به خواندن کتاب‌های اینترنتی همین باشد. اما می‌توان راهکارهایی را برای استفاده بهتر از شبکه‌های اجتماعی در زمینه کاهش «کتاب‌نخوانی» به کار گرفت و زمینه‌هایی را برای ترغیب کاربران به مطالعه ایجاد کرد، راه‌ها و روش‌هایی که در سراسر دنیا انجام می‌شود که مردم از طریق موبایل‌ها و تبلت‌های خود کتاب بخوانند. ایجاد محتوای چند رسانه‌ای، کتاب‌های مجلات تصویری، کمیک استریپ‌ها و اینفوگرافی‌ها با انیمیشن‌های جذاب می‌تواند افراد فرساری از مطالعه را به قدری به تأمل و دارد. این تجربه موفق برخی کشورهاست که هنوز جنبه‌های مثبت آن در ایران ناشناخته است و این سپک در ایران وجود کم‌رنگی در حوزه کتاب و مجله دارد. تولید و انتشار فایل‌های تصویری و تان‌کوران محتوای کتاب‌ها به منظور معرفی و برگزاری مسابقات کتاب‌خوانی در حوزه موضوعات مختلف که جنبه عمومی آن بیشتر است نیز ابزار موثری است که هنوز چندان مورد استفاده نشده است. اما بررسی تمام نقاط قوت و ضعف نسخه‌های فشرده کتاب و شبکه‌های اجتماعی به عقیده کارشناسان، بهترین راهکار، تشویق و تبلیغ مطالعه کتاب‌های چاپی است که تاکنون هیچ نسخه دیجیتالی‌ای در سراسر دنیا نتوانسته بر آن غلبه پیدا کند. اما متأسفانه در ایران کتاب به حساب می‌آید و در سبید خرید خانواده‌ها جایگاه خوبی ندارد.